

TẠO HỨNG THÚ ĐỌC CHO TRẺ 5-6 TUỔI THÔNG QUA GÓC THƯ VIỆN Ở TRƯỜNG MẦM NON

VŨ THỊ HƯƠNG GIANG*

Ngày nhận bài: 03/08/2016; ngày sửa chữa: 05/08/2016; ngày duyệt đăng: 09/08/2016.

Abstract: The article refers to making reading interesting for children aged 5 to 6 by library corners in preschools. Also, the article proposes measures to encourage the interest in reading for children, helping them get used to reading at early ages and prepare conditions for first grade admission.

Keywords: Interesting reading, library corner.

Trẻ mầm non đang trong giai đoạn hình thành và phát triển nhân cách, vì vậy việc phát triển những nhu cầu, hứng thú đọc cho trẻ là cơ sở để nuôi dưỡng cho trẻ niềm ham thích đọc sách. Tuy nhiên, không phải tự nhiên hình thành được niềm say mê, sở thích đó cho trẻ mà nó được hình thành do ảnh hưởng của môi trường xung quanh, đặc biệt là trong quá trình dạy dỗ và giáo dục của gia đình và nhà trường. Trong trường mầm non hiện nay, việc tạo hứng thú đọc cho trẻ là một nhiệm vụ quan trọng cần được thực hiện lồng ghép trong nhiều hoạt động, đặc biệt, hoạt động *góc thư viện* (GTV) được xem là rất có hiệu quả đối với trẻ mẫu giáo. Nhưng thực tế hiện nay, giáo viên (GV) chưa quan tâm và chú ý tới hoạt động này dành cho trẻ, GTV còn sơ sài; trẻ chơi chưa có sự định hướng và chỉ dẫn của GV. Do vậy, trẻ chưa có kĩ năng chơi, đồng thời chưa tạo cho trẻ được sự hứng thú khi tham gia vào góc chơi, cũng như chưa khơi dậy trong trẻ niềm đam mê đọc sách ở trong GTV.

1. Hứng thú và hứng thú đọc của trẻ 5-6 tuổi

Hứng thú có vai trò quan trọng đối với hoạt động của con người nói chung, trẻ em nói riêng. Trong các hoạt động ở trường mầm non, việc tạo cho trẻ hứng thú chính là đem đến cho trẻ sự say mê, khám phá và giúp trẻ hình thành phát triển các thao tác trí tuệ cần thiết vì "hứng thú là thái độ đặc biệt của cá nhân đối với đối tượng nào đó, vừa có ý nghĩa đối với cuộc sống, vừa có khả năng mang lại khoái cảm cho cá nhân trong quá trình hoạt động". Do vậy, muốn hình thành và phát triển hứng thú phải là sự kết hợp của các yếu tố: nhận thức, xúc cảm và hành vi.

Đối với trẻ mẫu giáo, tạo cho trẻ hứng thú, đặc biệt là tạo hứng thú đọc thông qua góc đọc sách là nhiệm vụ quan trọng giúp trẻ phát triển các thao tác trí tuệ cũng như chuẩn bị một số kĩ năng đọc cần thiết khi

bước vào quá trình học đọc chính thức ở lớp Một. Theo tác giả Hà Nguyễn Kim Giang "việc đọc của trẻ có đặc điểm riêng, bắt đầu là sự tiếp xúc với sách, với những tranh vẽ những vật thể thế giới động thực vật và con người. Đọc của trẻ mang tính kí hiệu thị giác, kí hiệu hình ảnh màu sắc chiếm vai trò trung tâm. Kí hiệu này là nghĩa của kí hiệu chữ viết với lời nói và nội dung của sự vật, hiện tượng trong môi trường sống và làm cho trí nhớ của trẻ phát triển, trẻ có thể đọc bằng lời, hiểu nghĩa của văn bản trong khi trẻ chưa biết chữ"[1]. Như vậy, theo tác giả, trẻ em đọc cái mình chưa tự hiểu, đọc bằng chữ viết và câu văn với những sắc thái biểu đạt thẩm mỹ riêng nên việc đọc của trẻ cần có sự giúp đỡ của người lớn và mang tính tập thể.

Trẻ chơi, hoạt động trong GTV cũng được xem là một hoạt động có tính thực tiễn trong việc tạo hứng thú đọc. Hoạt động này được tiến hành sau hoạt động học nhằm giúp trẻ khám phá, trải nghiệm những biểu tượng, kĩ năng, kiến thức và sự hiểu biết nhận thức khoa học của mình, hình thành những kĩ năng cần thiết, phát triển tính chủ động, sáng tạo, khả năng giao tiếp, khơi gợi cảm xúc, hứng thú của trẻ qua các mối quan hệ tương tác với bạn bè (thông qua hoạt động vui chơi ở các góc). Ở trong GTV, trẻ được thể hiện sự sáng tạo và trải nghiệm của mình qua việc đọc truyện tranh, nắm bắt được một số kĩ năng ban đầu trong hoạt động đọc như: biết cách giở sách; biết cách đọc từ trái qua phải, từ trên xuống dưới; biết chỉ vào chữ trong tranh theo thứ tự, nhận diện được các từ quen thuộc và biết đọc theo nội dung trong tranh...

Quá trình quan sát về các GTV hiện nay cho thấy, có những trường "lồng" hoạt động GTV trong góc học

* Trường Đại học Hải Phòng

tập hoặc khi nào có chủ đề liên quan thì mới có GTV hoặc góc đọc sách; có trường lại không có GTV cho trẻ. Khi quan sát, chúng tôi nhận thấy, phần lớn các GTV rất sơ sài, không được nhà trường quan tâm, chú ý đầu tư về giá kệ cũng như sách truyện để xếp trên giá. Khi tới hoạt động GTV, đa phần trẻ không hứng thú bởi góc chơi không phong phú, hấp dẫn, truyện tranh không nhiều; thậm chí, tình trạng những cuốn sách, truyện bị rách, bị mất trang bìa, bị quản mếp và thiếu thẩm mỹ là phổ biến. Việc sắp xếp các cuốn sách, truyện không khoa học, không tạo được sự “bắt mắt” cho trẻ khi vào góc chơi.

Nếu chơi ở góc này, trẻ thường tự chơi mà chưa có sự hướng dẫn cụ thể của cô giáo, do vậy việc trẻ không có kĩ năng khi đọc như: không biết cách giữ sách, không biết cách đọc theo thứ tự, không nhận biết được câu tạo của truyện...; thậm chí trẻ chưa rèn luyện được ý thức trong việc khi đã vào chơi ở GTV là phải thật sự yên tĩnh, không nói chuyện, không gây ồn ào hoặc cười đùa. Thực tế cho thấy, trẻ mầm non rất thích sách, truyện và muốn được trải nghiệm với thế giới đầy màu sắc hình ảnh trong những cuốn sách thú vị và những hình ảnh ngộ nghĩnh trong truyện. Tuy nhiên, một số trường mầm non chưa chú ý nhiều tới việc tạo cho trẻ một góc chơi ý nghĩa như GTV, bởi qua góc này trẻ sẽ có nhiều cơ hội để học hỏi cùng nhau, được khám phá cuộc sống và phát triển các kĩ năng, tạo hứng thú động cơ để cho trẻ đọc.

Từ thực trạng trên, chúng tôi đề xuất một số biện pháp tạo hứng thú đọc cho trẻ 5-6 tuổi thông qua GTV ở trường mầm non.

2. Một số biện pháp tạo hứng thú đọc cho trẻ 5-6 tuổi thông qua GTV

2.1. Góc được bố trí yên tĩnh, thoáng mát.

GTV trong trường mầm non khi xây dựng cần được bố trí ở không gian rộng, yên tĩnh, đầy đủ ánh sáng, tránh xa các “góc động”. Khi có không gian thoáng mát và rộng rãi, trẻ mới có thể tham gia vào quá trình trải nghiệm, đọc truyện tranh theo ý thích của mình. Trong không gian đó, GV nên kết hợp với âm nhạc nhẹ nhàng để tạo cảm giác thoải mái khi trẻ đọc trong góc. Việc bố trí góc cần có sự hợp lí về không gian: ví dụ bố trí riêng một vị trí có vách ngăn thì càng tốt để trẻ yên tĩnh và tập trung khi tham gia vào các hoạt động trong đó.

2.2. Cách sắp xếp truyện tranh cần đảm bảo sự khoa học, đẹp mắt, phong phú về đề tài, thể loại. Khi trẻ tham gia vào chơi tại GTV, nhìn thấy góc chơi bắt mắt, đẹp, hấp dẫn, trẻ sẽ cảm thấy hứng thú muốn chơi trong góc đó. Toàn bộ truyện tranh được sắp xếp gọn gàng, ngăn nắp, với rất nhiều câu chuyện

hay màu sắc phong phú đa dạng sẽ tạo ấn tượng về thị giác. Truyện được đặt ở những nơi thuận tiện để trẻ có thể nhìn thấy và dễ dàng lấy cuốn truyện mà trẻ thích. Gáy sách nên quay ra phía trẻ hoặc để theo mặt phẳng giúp trẻ dễ dàng nhìn thấy tên câu chuyện cần tìm. Cách xếp giá truyện cũng cần tuân theo quy tắc nhất định để sau khi trẻ đọc xong có thể tìm đúng vị trí để cất gọn gàng theo quy định. Ví dụ: Truyện của nước ngoài được xếp một bên giá, truyện cổ tích Việt Nam xếp một bên, “Truyện của Ehon” được xếp một bên theo thứ tự các cuốn.

GTV cần được trang trí sao cho phù hợp, có tính thẩm mỹ cao để thu hút trẻ thường xuyên tham gia. GV cũng có thể khuyến khích trẻ làm khung hoặc album để treo những sản phẩm của chính các em. GTV cũng nên có bàn, ghế để trẻ có thể lựa chọn hình thức ngồi trên ghế hoặc ngồi dưới thảm đọc, tùy vào sở thích của trẻ; trong góc nên có giấy, bút màu, bút chì,... để giúp trẻ sau quá trình đọc có thể trải nghiệm và ghi lại những thông tin đã tích lũy được thông qua hình vẽ. Đây là hoạt động trải nghiệm quan trọng để giúp trẻ có kĩ năng đọc ban đầu, đồng thời tạo thói quen, ý thức khi tham gia đọc sách; giữ gìn sách khi đọc, biết giữ trật tự yên lặng, không chen nhau tranh dành truyện tranh cùng với bạn..., từ đó sẽ hình thành ở trẻ hứng thú, sự say mê và tạo thói quen đọc sách cũng như trở thành bạn đọc có văn hóa trong tương lai.

2.3. Luôn thay đổi, làm mới GTV. Để tránh sự lặp lại và nhàm chán, GTV cũng nên có sự thay đổi theo định kì, có thể sau 3-6 tháng, GV nên sắp xếp lại góc một lần. Tuy nhiên, GV cần có sự trao đổi, thống nhất với trẻ để giúp trẻ dễ dàng chơi sau khi sắp xếp lại. Việc “làm mới lại góc” cũng có thể dựa trên chủ đề của lớp để kích lệ hứng thú chơi cho trẻ. Trên giá nên xếp từ 3-4 chủ đề liên tiếp để trẻ có thể tìm thấy được nhiều loại truyện hơn. Sau đó, GV thay đổi và đưa ra các câu chuyện mới theo các chủ đề kế tiếp.

2.4. Phối hợp với gia đình trẻ để duy trì nền nếp đọc và hứng thú đọc cho trẻ. Trong gia đình, việc giúp trẻ có một giá sách nho nhỏ là điều cần thiết, điều mà rất nhiều gia đình hiện đại ngày nay thiếu chính là “không gian văn hoá đọc sách”. Nếu không có giá sách, truyện dành cho trẻ cũng là một sự thiếu hụt và đang làm mai một đi văn hóa đọc của những công dân trong tương lai, vì thế phụ huynh nên hiểu được giá trị của sách và những tác dụng mà việc đọc sách mang lại cho trẻ, việc tạo cho trẻ môi trường đọc sách chính là sự đầu tư trí lực quan trọng. Để giúp trẻ hứng thú với việc làm quen với sách và trải nghiệm với việc “đọc”, điều

quan trọng là hãy chọn cho trẻ những loại sách phù hợp với lứa tuổi, có nội dung hấp dẫn, cách trình bày ngắn gọn, khoa học, “bắt mắt”; sau đó khuyến khích trẻ tự do đọc, khám phá những nội dung mà trẻ thích. Không chỉ đạo, áp đặt, chỉ nên góp ý, kiên trì cùng trẻ đọc sách, điều này không chỉ tạo không khí đọc sách, mà còn để trẻ muốn được đọc sách cùng phụ huynh. Qua việc tiếp xúc với sách, phụ huynh giáo dục trẻ có ý thức giữ gìn, nâng niu sách như cất cẩn thận khi xem sách, biết sắp đặt chúng gọn gàng, ngăn nắp, yêu mến sách như một người bạn thân thiết.

Không bao giờ là quá sớm để trẻ làm quen với việc đọc sách và việc phát triển hứng thú đọc cho trẻ cần được các nhà giáo dục chú ý càng sớm càng tốt, bởi mọi sự nuôi dưỡng cảm xúc, hứng thú từ nhỏ sẽ tạo điều kiện thuận lợi và là nền tảng cho việc trẻ thích đọc khi lớn lên và hình thành khả năng đọc cho trẻ, chuẩn bị cho trẻ bước vào giai đoạn học đọc chính quy khi lên lớp Một. □

Tài liệu tham khảo

- [1] Hà Nguyễn Kim Giang (1995). *Phát triển hứng thú “đọc” cho trẻ em tiền học đường*. Tạp chí Nghiên cứu Giáo dục, số 1, tr 23- 27.
- [2] Phan Thị Lan Anh (2009). *Sử dụng trò chơi nhằm phát triển khả năng tiền đọc - viết cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi ở trường mầm non*. Luận án tiến sĩ Giáo dục học, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội.
- [3] Đinh Hồng Thái (2010). *Giáo trình phát triển ngôn ngữ tuổi mầm non*. NXB Đại học Sư phạm.
- [4] Nguyễn Ánh Tuyết - Lê Thị Bắc Lý (2006). *Giáo trình phương pháp đọc, kể diễn cảm thơ, truyện cho trẻ mầm non*. NXB Giáo dục.
- [5] Phùng Đức Toàn (2009). *Phương án 0 tuổi phát triển ngôn ngữ từ trong nôi (dành cho trẻ từ 0-6 tuổi)*. NXB Lao động.
- [6] Glenn Doman - Janet Doman (2011). *Dạy trẻ biết đọc sớm*. NXB Lao động - Xã hội.
- [7] Ngô Hải Khê (2012). *Phương án giáo dục sớm từ 0-6 tuổi*. NXB Dân trí.
- [8] Otto White Beverly (2010). *Language development in early childhood*. Northeastern Illinois University.

Tổ chức kiểm tra, đánh giá...

(Tiếp theo trang 48)

diện của HS vừa góp phần đổi mới nâng cao chất lượng dạy học LS ở trường THPT. □

Tài liệu tham khảo

- [1] Xavier Roegiers (người dịch: Đào Trọng Quang - Nguyễn Ngọc Nhị) (1996). *Khoa sư phạm tích hợp hay làm thế nào để phát triển các năng lực ở nhà trường*. NXB Giáo dục.
- [2] Bộ GD-ĐT (2014). *Tài liệu Tập huấn cán bộ quản lý và giáo viên trung học phổ thông xây dựng các chuyên đề dạy học và kiểm tra, đánh giá theo định hướng phát triển năng lực học sinh*.
- [3] Nguyễn Công Khanh (2014). *Đổi mới kiểm tra, đánh giá học sinh phổ thông theo cách tiếp cận năng lực*. NXB Đại học Sư phạm.
- [4] Ban Chấp hành Trung ương. *Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 04/11/2013 về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo đáp ứng nhu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế*.
- [5] Bộ GD-ĐT (2014). *Kiểm yếu Dạy học tích hợp và dạy học phân hóa ở trường trung học đáp ứng yêu cầu đổi mới chương trình và sách giáo khoa sau năm 2015*.

Phát triển năng lực sáng tạo...

(Tiếp theo trang 57)

quan, hoạt động thí nghiệm, thực nghiệm và trải nghiệm hay kết hợp một cách sáng tạo các biện pháp nhằm kích thích sự tìm tòi sáng tạo. Đây là những biện pháp quan trọng trong phát triển năng lực TDST cho HS trong dạy học theo định hướng phát triển năng lực. □

Tài liệu tham khảo

- [1] Hoàng Phê (Chủ biên) (2003) *Từ điển tiếng Việt*. NXB Đà Nẵng.
- [2] Nguyễn Đức Uy (1996). *Tâm lý học sáng tạo*. NXB Giáo dục.
- [3] Phan Dũng (2010). *Sáng tạo và đổi mới (tập 1)*. NXB Trẻ TP. Hồ Chí Minh.
- [4] Nguyễn Huy Tú (1996). *Tâm lý học sáng tạo*. NXB Giáo dục.
- [5] Trần Việt Dũng (2013). *Một số suy nghĩ về năng lực sáng tạo và phương hướng phát triển TDST của con người Việt Nam*. Tạp chí Khoa học, Đại học Sư phạm TP. Hồ Chí Minh số 49; tr160-169.
- [6] Văn Thị Thanh Nhung (2015). *Nâng cao năng lực vận dụng kiến thức để giải quyết các vấn đề thực tiễn trong dạy học Sinh học ở trường trung học phổ thông*. Tài liệu bồi dưỡng nâng cao năng lực cho giáo viên cốt cán tỉnh KonTum, Huế.
- [7] Xavier Roegiers (1996). *Khoa Sư phạm tích hợp hay làm thế nào để phát triển các năng lực ở nhà trường* (Đào Trọng Quang - Nguyễn Ngọc Nhị dịch). NXB Giáo dục.
- [8] Huỳnh Văn Sơn (2009). *Tâm lý học sáng tạo*. NXB Giáo dục.